

Pärn ehk niinepuu on püha hiiepuu, ravimtaim, meetaim. Pärna niinest on valmistatud korve, matte, jalanoõusid, anumaid, kõisi jm tarbeesemeid, seda on kasutatud ka nõidumise ja deemonite vastu.

Suhkruroog on võimas kõrreline, kes annab üle poole maailma suhkrutoodangust. Suhkru tootmisjärgist melassist ja suhkruruumahlast valmistatakse rummi. Suhkru-roovarte pressimisjärgist tehakse paberit, kangast, kiudplaate jm ning neid kasutatakse ka suhkruvabrikute kütteks.

Tähklavendli eeterlikku õli läheb vaja parfümeeriatoodes, pesuvahendites, meditsiinis, aroomterapias. Kuivatatud lavendlioksid või lavendliürdikotike tõrjub riidekapisid ja lõhnastab pesu.

Ubadest seepi, kaktusest šampooni

Kuidas taimed meile kasulikud on, sellest saab põneva ülevaate Tallinna Botaanikaaias 6.–8. juulini toimuval näitusel “Tarvilike taimi meilt ja mujalt”.

Läbi ajaloo on taimi väga mitme ti kasutatud. Juba esimesed inimesed tarvitasid neid toiduks, peavarjaks, ravimiseks, kehakatteks ja tule tegemiseks.

Tänapäeval leitakse üha uusi võimalusi taimede kasutamiseks. Kuidagi elame kõrgelt industrialiseerunud ühiskonnas, sõltume endiselt taimedest.

Kiire elutempo juures võime aga kergesti unustada, et vajame taimi pea igas eluvaldkonnas, autorehvidest kuni hambapastani. Ka seep, millega peseme; riided, millega end katame; ravimid, millega ravime; materjal, millest ehitame, on väga tihti taimse päritoluga.

Näitusel on taimed paigutatud vastavalt kasutusalaale, et küllastajal oleks huvipakkuvaid taimi kergem leida: kiudtaimed, looduslikud pesuvahendid, ilu ja tervis, ehitus ja transport, värvid ja käsitöö, maitse- ja lõhnataimed jne.

Seebid-šampoonid taimedelt

Mitmetest taimedest saab loodusliku seepi ja šampooni. Niiluse orus kasvavate puude – egiptuse balaaniitide (*Balanites aegyptiaca*) purustatud koorest ja seemnetest saab kollast saponiiniderikast õli, mida vanad egiptlased kasutasid naha puhastamiseks juba 4000 aastat tagasi.

Hiidoa (*Entada*) kõrge saponiinisaldusega seemnetest, vartest ja juurtest tehakse mitmel pool troopilises Aasias seepi ja šampooni. Iidsete indiaanihõimude püha taime San-Pedro siilikkaktuse (*Echinopsis*

pachanoi) varre ekstraktist on valmistatud samuti juuksešampooni.

Kaktuse vartest ja soolast/maarjajääst saadud segu on hea vahend villaste riiete pesemiseks.

Loodusliku pesuvahendina soovitatakse kasutada seebipuu (*Sapindus*) vilju ehk nn pesupähkleid, mida saab osta ka Eesti loodusprodidest.

Meie looduses tulnuktaimena levinud harilik seebilill (*Saponaria officinalis*) sobib hästi siidi ja villase riide pesemiseks. Seebilille risoomid kuivatatakse ning jahvatatakse, kasutada võib ka värskeid risoome.

Sajandeid on seebi valmistamiseks ja naha puhastamiseks kasutatud Vahemere maadest pärineva hariliku õlipuu (*Olea europaea*) hinnalist saadust oliiviõli. Oliiviõli mitte ainult et puhastab nahka, vaid ka rikastab seda vajalike toitainetega. Kosmeetikatööstus kasutab kreemide koostises külmpressitud oliiviõli.

Palmidest on palju kasu

Suurema osa seebitööstuses kasutatavast õlist annavad palmid – aafrika õlipalm (*Elaeis guineensis*) ja kookospalm (*Cocos nucifera*). Lääne-Aafrikast pärineva aafrika õlipalmi hektarisaak on suurem kui mis tahes teisel taimel. Palmiõli kasutatakse ka toiduaine- ja kosmeetikatööstuses.

Üks mitmekesisemate kasutusvõimalustega taimi on kookospalm. Kas on üldse midagi, mida temast valmistada ei saa?

On igati mõistetav, miks Yoruba suguharus Nigeerias peetakse kookospalmi pühaks ja temasse suhtutakse kui hoolitsevasse emasse, kes annab oma lastele elu ja toitu. Kookospalm on paljude troopikamaade elanikele üks peamisi kaubaartikleid ja elatusallikaid.

Kookospalmi hinnalisim saadus on kopra – kuivatatud endosperm.